

Dato: 10.12.2014

Kontaktperson: Camilla Milland

Telefon: 2133 9184

E-mail: cfm@vejenkom.dk

Megatrends på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet

Hvad er megatrends?

I modsætning til trends, som er relativt kortsigtede tendenser for op til de næste fem år, udgør megatrends de store drivkræfter i samfundsudviklingen, der med stor sandsynlighed vil præge fremtiden på alle områder de næste 10-15 år¹

Der ses bl.a. følgende megatrends, der påvirker det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

- Stigende forandringshastighed
- Individualisering
- Demografi
- Netværksdannelse
- Bæredygtigt velfærdssamfund
- Teknologi

Dette kommer til udtryk på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet på følgende måde:

Fleksibilitet og tilpasning af tilbud

- Flow i tilbuddene færre SEL § 108 / 105, flere SEL § 107, sikres gennem styrkelse af visitation, målfastsættelse og opfølgning. Der er særligt på psykiatriområde en tendens til mindre anvendelse af SEL § 108, længerevarende botilbud, og større anvendelse af § SEL 107 midlertidig botilbud.

¹ Kilde: Institut for Fremtidforskning

- Der ses en bevægelse fra botilbudslignende tilbud til ikke-visiteret bolig samt en større anvendelse af SEL § 85.
- Botilbud opføres hovedsageligt efter lov om almennyttige ældre boliger
- Udvidelse og øget bredde i de forebyggende foranstaltninger tilbud/dagtilbud som alternativ til døgntilbud.
- Samordning, omlægning og effektivisering af tilbud med henblik på at sikre den nødvendige bredde i tilbudsviften lokalt og geare tilbuddene til at være fleksible, hvor tilbud kan rumme flere målgrupper.
- Der visiteres i dag færre børn og unge til døgn og dagtilbud. I stedet ses der en øget anvendelse af plejefamilier. En belægningsundersøgelse af Foreningen af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge, FADD, viser, at der i perioden januar 2010 til juni 2014 på landsplan er sket et samlet fald på 28,1 % i anbragte børn på dag- og døgntilbud. Denne tendens kan skyldes Barnets Reform.

Evidens og effekt

- Tiltagende fokus på evidens, effekt og progression.
- Der er et øget fokus på den forebyggende indsats.

Individualisering

- En mere individuel tilrettelagt indsats i forhold til borgere i samme tilbud med udgangspunkt i den enkeltes funktion og mestringsniveau. Denne mere skræddersyede velfærd stiller krav til et godt samarbejde på tværs af sektorer.
- Løsninger udvikles i stigende grad i samarbejde med brugerne. Borgerne er som udgangspunkt de fremmeste eksperter på eget liv. De borgere, som selv kan bidrage aktivt, skal gøre det. Derved sikres, at der fortsat er mulighed for at yde hjælp, hvor det er mest påkrævet. Borgerne vil ikke betegnes som klienter og passive modtagere af hjælp, men rustes til at tage et større ansvar for deres eget liv og klare flere opgaver selv.
- Et øget fokus på inklusion på det specialiserede socialområde og på specialundervisningsområdet. *Inklusion er, når en person eller en gruppe af personer deltager aktivt og ligeværdigt i gensidigt udviklende fællesskaber uanset forskelle i forudsætninger og funktionsevne, herunder kontekstuelle faktorer. Med ligeværdigt menes gensidig accept af forskellighed. Med fællesskaber forstås de*

almindelige samfundsmæssige institutioner, hvor mennesker interagerer og påvirker hinanden, som fx arbejde, uddannelse og foreningsliv og lokalsamfundet.²

Demografi

SFI har i rapporten Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde beskrevet den demografiske udvikling.³

Den demografiske udvikling peger mod generel befolkningstilvækst i de kommende år, hvilket skyldes at leveralderen er steget. Endvidere er den gennemsnitlige levealder for **personer med et handicap** også alvorlige handicaps steget markant og nærmer sig den øvrige befolkningslevealder. Det skyldes til dels behandlingsmuligheder og en øget social indsats.

Derudover er der sket ændringer i forståelsen af handicaps, således at der i dag vil være flere, der i dag vil blive betegnet som havende et handicap.

Der er sket et holdningsskifte i samfundet i forhold til, at handicappede i dag kan leve en selvstændig tilværelse uden at skulle passes af familien, hvilket gør, at gennemsnitsalderen for hvornår et kommunalt botilbud efterspørges første gang, er faldet til under 30 år.

Kun få personer fødes med handicap i Danmark, og det er ligeledes kun få, der erhverver et handicap som børn eller unge. De fleste voksne med handicap har derfor erhvervet dette som voksne, og risikoen for at erhverve et handicap vokser med årene. Antallet af mennesker med handicap vokser eller aftager ikke generelt, men der kan konstateres en udvikling på enkelte punkter.

Udviklingen peger umiddelbart ikke i retning af en stor ændring af antallet af **personer med en udviklingshæmning**, og dermed ikke nogen større effekt på efterspørgslen af sociale ydelser for denne gruppe.

For **personer med psykosociale problemstillinger** peges der i rapporten på, at der trods udviklingen i behandlingen af sindslidelser fortsat er et større og større antal mennesker med psykiske lidelser. En af grundene kan være, at der er kommet flere diagnoser til. Der er i dag flere der behandles for ikke-psykotiske sindslidelser som angst, depression, tvangsneuroser, spiseforstyrrelser, personlighedsforstyrrelser, stress mm.

² Socialstyrelsen (sociale begreber)

³ *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde*, SFI; Steen Bengtsson, 2012

For **personer med en senhjerneskedede** peges der i rapporten på, at der ikke sker en stigning i antallet af personer, der får en senhjerneskeade.

For **personer med et misbrug/ særligt udsatte** peges der i rapporten på, at befolkningens livsstil spiler ind således, at der ses stigninger og fald i forskellige former for rusmidler. Stigninger sker hurtigt, mens et fald forløber over længere tid og typisk ikke omfatter dem med det mest omfattende forbrug.

Inddragelse af civilsamfundet samt netværksdannelse på tværs

- Frivillighed, inddragelse af civilsamfundet
- Øget grad af samarbejde på tværs af kommuner og med region og private virksomheder

Teknologi

Der er øget fokus på anvendelse af velfærdsteknologi. Velfærdsteknologien er blandt andet med til at borgeren i højere grad er selvhjulpne og i højere grad kan leve et selvstændigt liv.

Nærhedsprincip

- Borgerne efterspørger tilbud, der er i nærhed med deres netværk. Herunder opleves det, at borgerne i øget grad efterspørger tilbud i byen
- Der er del tilbud, hvor der i mindre grad efterspørges pladser fra andre kommuner. Tendensen er, at det, der efterspørges, er de mest specialiserede pladser. Det opleves endvidere, at grænsen for hvad der er "det mest specialiserede" over tid har rykket sig
- Der tilbydes først og fremmest døgnophold i egen kommune og i kommunens egne tilbud.
- Specielt psykiatrien modtager ikke nye borgere fra andre kommuner.